

ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ KATEGÓRIE A POJMY

EKONOMIKA – hospodárstvo, hospodárenie. Má grécky pôvod „olconomicus“ – správa domácnosti.
olcos – domácnosť   nomicus – zákon

EKONÓMIA – je veda, ktorá sa zaoberá ako rozmiestniť nedostatkové zdroje tak, aby boli čo najlepšie uspokojené ľudské potreby, ktoré sú neobmedzené.

PREDMET EKONÓMIE – systém poznatkov a názorov o tom, ako spoločnosť rozhoduje o využití vzácných zdrojov na výrobu vzácných statkov (výrobok) a o ich rozdelení medzi rôzne skupiny obyvateľstva (podľa príjmu). Začala sa rozvíjať v starovekom Grécku.

Zakladateľ **ADAM SMITH** - dielo- **bohatstvo národov – pojednanie o podstate a pôvode bohatstva národov.**

Ekonomia sa delí na:

Mikroekonomiu – skúma správanie jednotlivých subjektov.

Rieši otázky: Čo vyrábať? Ako? Pre koho? Za aké ceny?

Makroekonomiu – zaoberá sa ekonomikou ako celkom, napr. ekonomikou štátu.

zaoberá sa infláciou

platobnou bilanciou

ekonomickým rastom

hospodárskou politikou štátu

nezamestnanosťou

vzťah medzi spotrebou a investíciami

HOSPODÁRKA POLITIKA – súhrn cieľov, zásad a opatrení, ktorými vláda ovplyvňuje hospodársky život v krajine.

Ciele hospodárskej politiky: zabezpečiť ekonomický rast + HDP (meriame)
zabezpečiť zamestnanosť
stabilita cenovej hladiny
vyrovnaná platobná bilancia

EKONÓMIA PLNÍ 2-JAKÚ FUNKCIU:

POZITÍVNA EKONÓMIA – skúma skutočnosť, využíva štatistické podklady. Nehovorí sa či je to dobré alebo zlé, len hovorí, že je to tak. Plní **opisnú funkciu (vysvetľovaciú)**.

Charakteristické výroky: „Cez prázdniny som zarobil na brigáde 200 €.“

„V štáte poberá min. mzdu 1,5 % ekonomicky činného obyvateľstva.“

NORMATÍVNA EKONÓMIA – obsahuje hodnotové sudy, hovorí aká by mala byť ekonomická realita. Charakteristické výroky: „Cez nasledujúce prázdniny by som chcel zarobiť 300 €.“

„Ako dosiahnuť zníženie deficitu štátneho rozpočtu.“

„Kto má zabezpečiť zníženie zamestnanosti.“

Skutočnou vedou je len pozitívna ekonomia, lebo vychádza z faktov.

EKONOMICKÝ SPÔSOB MYSLENIA

Podľa **Keynesa** je: „Ekonomická teória neposkytuje súbor ustálených záverov ihneď využiteľných v hospodárskej politike. Je to skôr metóda, ako doktrína (nariadenie) nástroj a technika myslenia, ktorá pomáha svojmu majiteľovi dospieť k správny záverom.“

ZÁKON KLESAJÚCICH VÝNOSOV

Ak postupne zvyšujeme množstvo nejakých vstupov v rovnakých dávkach, pričom ostatné vstupy ostávajú konštantné, zvýši sa síce celkový výstup, ale množstvo dodatočných výstupov bude po určitom bode klesať.

Rok podnikania	Počet strojov	Počet 1 práce a kapitálu	Počet 1 produkcie	Prírastok produktov
0	10	0	0	0
1	10	100	500	500
2	10	120	650	150
3	10	140	750	100

4	10	160	800	50
5	10	180	820	20

ALTERNATÍVNE NÁKLADY – NÁKLADY OBETOVANEJ PRÍLEŽITOSTI

- je to hodnota statkov, ktorých sa spoločnosť vzdala, pretože sa rozhodla vyrábať iné statky.

ZÁKON VZÁCNOSTI

Statky sú vzácne preto, lebo nedostatok zdrojov neumožňuje vyrábať všetko to čo ľudia chcú spotrebovať. Nikdy nebudú mať všetci ľudia všetko čo chcú.

VÝROBA A VÝROBNÉ FAKTORY

Výroba – činnosť, pri ktorej sa vstupy menia na výstupy

Výstupy – statky a služby, ktoré slúžia na uspokojovanie ľudských potrieb:

PRIAMO – osobné potreby, konečná spotreba

NEPRIAMO – výrobná spotreba

Vstupy – výrobné faktory (práca, pôda, kapitál)

Práca – cieľavedomá činnosť ľudí, pri ktorej sa tvoria statky a služby

Pôda – všetká poľnohospodárka pôda, ale aj pôda na ktorej sa tvoria statky a služby
ostatné prírodné zdroje: slnko, voda, nerastné suroviny, rieka, vietor
množstvo pôdy je obmedzené, je to vzácny prírodný faktor

PRIMÁRNE VÝROBNÉ FAKTORY SÚ LEN PRÁCA A PÔDA.

Kapitál – statky, ktoré boli vyrobené na ďalšiu výrobu.

– delíme podľa podoby na: fyzický kapitál a finančný kapitál

– vo forme odpisov sa stáva súčasťou cien, z časového hľadiska:

fixný (pevný) – postupne sa opotrebuje (DM)

variabilný (cirkulujúci) – stále mení svoju formu

– osobitnou formou kapitálu, ktorá má podobu nejakej myšlienky je technológia

– vieme, že každý výrobok je statok (ale statok nie je výrobok)

Statok – vzácny, voľný

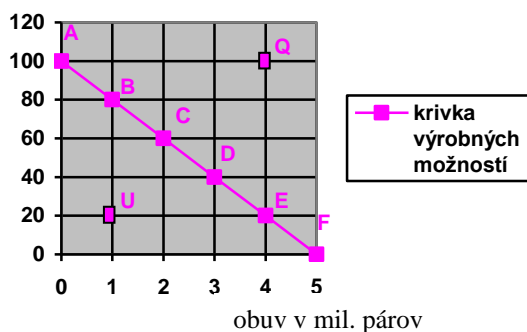
Tovar – je výrobok, ale aj služba určená na predaj.

HRANICE VÝROBNÝCH MOŽNOSTÍ

Ak by existovalo neobmedzené množstvo výrobných zdrojov, bolo by ľahké určiť riešenie organizácie ekonomiky. Ale zdroje sú obmedzené preto sa vytvárajú hranice výrobných možností a ten, že:

- ✓ sa spoločnosť musí rozhodnúť, ktoré statky bude vyrábať a v akom množstve
- ✓ či sa výrobné zdroje majú vyrábať len v súčasnosti, ale aj v budúcnosti
- ✓ či sa budú vyrábať len spotrebné alebo aj kapitálové statky

televízory v tis. ks

A, F – krajné možnosti
B, C, D, E – alternatívne výrobné možnosti

Význam krivky výrobných možností:

1. určuje hranice výrobných možností
2. poukazuje na to, o koľko sa musí znížiť výroba jedného druhu, aby sa mohla zvýšiť výroba iného druhu
3. výroba je efektívna, len na hranici výrobných možností
4. bod Q – je situácia, keď sa nedá uskutočniť výroba
5. bod U – je situácia, keď sa dá uskutočniť, ale výroba je neefektívna

Ekonomická efektívnosť

Je dosiahnutie optimálnych výsledkov, za predpokladu, že všetky obmedzené zdroje, ktorými spoločnosť disponuje sú plne a pevne využité.